

ВЛАДИСЛАВ ІВАНОВИЧ ТЕРЕМЕЦЬКИЙ,

доктор юридичних наук, доцент,
Тернопільський національний економічний університет;

 <https://orcid.org/0000-0002-2667-5167>,
e-mail: vladvokat333@ukr.net;

ЄВГЕНІЯ ВОЛОДИМИРІВНА ДУЛІБА,

доктор юридичних наук, доцент,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. Степана Дем'янчука»;

 <https://orcid.org/0000-0003-2651-4977>,
e-mail: dulibayevheniia@gmail.com

РОЛЬ СОТ У РЕГУЛЮВАННІ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ МЕДИЧНИМИ ЗАСОБАМИ ТА ПРИЛАДАМИ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

Розглянуто особливості міжнародної торгівлі лікарськими засобами та приладами під час пандемії COVID-19. Проведено аналіз експорту медичних засобів та приладів у 2020 р. і викладено основні проблеми, що існують у цій сфері.

Проаналізовано угоди СОТ, які регулюють міжнародну торгівлю лікарськими засобами і приладами, й обґрунтовано важливість застосування цих угод з метою врегулювання міжнародної торгівлі. Виділено два основні пріоритети міжнародної торгівельної політики під час пандемії COVID-19.

Ключові слова: міжнародне право, міжнародна торгівля, угоди СОТ, СОТ, медичні засоби та прилади, пандемія COVID-19.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Однією з цілей Сталого розвитку ООН на 2016–2030 роки є забезпечення здорового життя та сприяння добробуту для всіх вікових категорій. Пандемія COVID-19 є міжнародною проблемою у сфері охорони здоров'я і суттєво впливає на всі аспекти життя країн. Загроза глобальному здоров'ю досягла тривожних масштабів і виявила недостатню національну готовність та міжнародну солідарність. Міжнародна торгівля під час пандемії COVID-19 набуває важливої ролі у забезпеченні доступності життєво важливих лікарських засобів і приладів.

Стан дослідження проблеми

Правове регулювання міжнародної торгівлі в різних аспектах досліджувалося у працях багатьох вітчизняних учених. Зокрема, О. М. Азаров у своїй праці «Правове регулювання міжнародної торгівлі в системі ГАТТ/СОТ (інституційні засади)» (2002 р.) [1] дослідив правову природу й особливості функціонування системи ГАТТ/СОТ у сучасних умовах, Д. М. Чибісов у праці «Охорона прав інтелектуальної власності в рамках Світової організації торгівлі» (2017 р.) [2] проаналізував особли-

вості механізму охорони інтелектуальної власності СОТ, Ю. В. Локшина у праці «Правове регулювання засобів захисту торгівлі в Європейському Союзі» (2019 р.) [3] розкрила особливості механізму правового регулювання засобів захисту торгівлі в Європейському Союзі. Утім, у період пандемії COVID-19 низка питань міжнародно-правового регулювання міжнародної торгівлі медичними засобами та обладнанням залишається невирішеною.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є теоретико-методологічне обґрунтування ролі угод Світової організації торгівлі (далі – СОТ) під час здійснення міжнародної торгівлі лікарськими засобами та обладнанням під час пандемії COVID-19 і розробка важливих пріоритетів міжнародної торговельної політики у цій галузі.

Для досягнення мети визначено такі завдання: провести аналіз правового регулювання міжнародної торгівлі лікарськими засобами та обладнанням під час пандемії COVID-19, обґрунтувати необхідність урегулювання міжнародної торгівлі під час пандемії COVID-19 та запропонувати шляхи усунення недоліків у правовому регулюванні у цій сфері.

Наукова новизна дослідження

У статті на підставі аналізу угод СОТ щодо регулювання міжнародної торгівлі медичними засобами та приладами сформульовано нові узагальнення і пропозиції щодо визначення ролі СОТ у подоланні економічної кризи та порушенні міжнародних поставок медичних засобів і приладів, що виникли внаслідок пандемії COVID-19. Виділено два основних пріоритети, які необхідно втілювати у життя для подолання кризи у системах охорони здоров'я країн світу.

Виклад основного матеріалу

У сучасному світі однією з основних рушійних сил економічного розвитку виступає міжнародна торгівля, яка є сферою міжнародних економічних відносин і являє собою сукупність зовнішньої торгівлі товарами, послугами та продукцією інтелектуальної праці всіх країн світу. Сьогодні міжнародна торгівля становить 80 % усіх міжнародних відносин [4, с. 8].

Поява нового інфекційного захворювання завжди є складною ситуацією, особливо якщо це епідемія значного поширення чи тяжкості [5]. Пандемія COVID-19 стала безпрецедентним зривом для світової економіки та світової торгівлі, вона становить серйозний ризик для макроекономіки, припиняючи виробничу діяльність та закриваючи мережі поставок. Пандемія COVID-19 продемонструвала слабкі сторони в системах охорони здоров'я країн світу від кількості інтенсивної терапії до чисельності робочої сили, а також неможливість забезпечити достатню кількість масок, розгорнути тестування тощо [6]. Дефіцит предметів першої необхідності, таких як маски для обличчя, набори для тестування, засоби індивідуального захисту, штучні апарати дихання та інші предмети, необхідні для медичного персоналу, досяг рівня світової кризи. Багато країн постачають медичні засоби та обладнання із за кордону, тому саме міжнародна торгівля має вирішальне значення для забезпечення доступу до лікарських засобів, медичних приладів та обладнання. Всесвітня організація охорони здоров'я (далі – ВООЗ) попередила, що дефіцит засобів індивідуального захисту і серйозні порушення роботи в глобальному постачанні засобів індивідуального захисту становлять небезпеку для життя [7].

Досвід показує, що жодна країна не може вирішити світові проблеми самостійно, не може повністю забезпечити себе продукцією та обладнанням, необхідними для власної системи охорони здоров'я. У цьому контексті, природно, хвилює, що пандемія COVID-19 при-

звела до ситуації, коли багато країн мають труднощі із засобами індивідуального захисту, вентиляторами та іншими предметами.

Світовий ринок медичних виробів пропонує величезні можливості для виробників, а також створює суттєві проблеми для тих країн, які прагнуть підтримати експортну конкурентоспроможність на закордонних ринках. Сьогодні США, Європейський Союз (далі – ЄС) та Японія забезпечують близько 90 % світового виробництва та споживання медичних виробів [8]. Наприклад, основним напрямком експорту лікарських та фармацевтичних препаратів ЄС у 2019 р. були США (що становить 32 % експорту цієї продукції в ЄС), далі йдуть Швейцарія (11 %), Великобританія (10 %), Китай (6 %), Росія та Японія (обидві по 4 %). Німеччина була найбільшим експортером лікарських та фармацевтичних препаратів (47 млрд євро), далі йдуть Ірландія (32 млрд євро), Бельгія (28 млрд євро), Нідерланди (22 млрд євро), Франція (17 млрд євро) та Італія (16 млрд євро) [9]. Виробництво засобів індивідуального захисту, таких як маски для захисту порожнини рота, в ЄС зосереджено в Чехії, Франції, Німеччині та Польщі¹.

На жаль, можна спостерігати, як уряди по всьому світу почали вводити контроль за певною торгівельною діяльністю, зокрема стосовно експорту медичних засобів і приладів. З початку 2020 р. уряди деяких країн вживають заходів щодо заборони або обмеження експорту медичних засобів, обладнання, медикаментів та їх інгредієнтів. Згідно з глобальним сповіщенням про торгівлю з початку року 54 уряди запровадили обмеження експорту основних медичних товарів [10]. Серед країн, що обмежують експорт, пов'язаний з пандемією, є Албанія, Аргентина, Австралія, Бразилія, В'єтнам, Колумбія, Індія, Казахстан, Пакистан, Парагвай, Південна Корея, Таїланд та Україна [11]. Із 164 членів Світової організації торгівлі лише 50 не оподатковують імпортні медичні вироби та 23 стягують мито менше 3 % від вартості відвантаження. 76 країн не оподатковують імпортні ліки. Лише 37 членів СОТ утримуються від оподаткування імпорту дезінфікуючих засобів, а для мила лише 9 членів СОТ дозволяють безмитний імпорт [1;12].

¹ Commission Implementing Regulation (EU) 2020/402 making the exportation of certain products subject to the production of an export authorization // Official Journal of the European Union : сайт. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:L:2020:0771:FULL&from=EN_\(дата звернення: 22.02.2020\).](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:L:2020:0771:FULL&from=EN_(дата звернення: 22.02.2020).)

ЄС обмежив для держав-членів експорт засобів індивідуального захисту, включно зі щитками для обличчя, хірургічними масками та халатами, і ввів тимчасове отримання дозволу на таку діяльність. Що стосується торгівлі з країнами, які не є членами ЄС, то щодо них Європейська Комісія затвердила положення про імплементацію, в якому вимагає, щоб експорт визначених засобів індивідуального захисту незалежно від того, чи походять вони з країн ЄС чи ні, підлягав санкціонуванню¹.

Основна мета цих протекціоністських політик – захист здоров'я своїх громадян [13]. Однак скорочення експорту до багатьох країн є ризиковим з двох причин. По-перше, це загрожує країнам, які також постраждали від пандемії COVID-19, особливо тим, які сильно покладаються на експорт медичних засобів. По-друге, це може поставити під загрозу саму країну, якщо іноземні партнери не зможуть або не бажатимуть постачати необхідні їй медичні засоби і прилади та не зможуть виготовити їх. Відплата зарубіжних партнерів може навіть призвести до руйнування регіональних і глобальних ланцюгів вартості основних товарів. Така ситуація сприяє погіршенню клімату міжнародної торгівлі саме тоді, коли міжнародна співпраця є найбільш необхідною. Наприклад, розгляд наслідків обмеження експорту для медичних вентиляторів висвітлює ризики для країн, що розвиваються, під час цієї пандемії. До 25 країн, що експортують значну кількість медичних вентиляторів, входить одна країна з Латинської Америки і не входить жодна країна з Африки, з країн СНД, Близького Сходу і Південної Азії. Ураховуючи складну технологію, яку використовують у новітніх вентиляторах, мало ймовірно, що в цих країнах є місцеві виробники, здатні дотримуватися відповідних світових стандартів. Тому мільярди людей у країнах, що розвиваються, залежать від міжнародної торгівлі в плані доступу до цієї найважливішої технології, яка використовується для допомоги пацієнтам, що страждають на запущені стадії COVID-19 хвороби [14]. Більше того, оскільки країни, що розвиваються, чинять значний вплив на світовий ринок, їх рішення щодо впровадження політики підтримки експорту чи заміщення імпорту впливають на весь світ. Дійсно, країна, яка здійснює протекціоністську політику, може впливати на світову торгівлю відповідно до її розміру. Якщо це країна невеликого масштабу, реалізовані тарифи збільшують внутрішні ціни, не впливаючи на

світовий баланс попиту та пропозиції. З іншого боку, масштабні економіки чинять величезний вплив на світову економіку, а отже, негативно впливають на інші країни і призводять до втрати добробуту, коли застосовують протекціоністську політику.

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що політика протекціонізму країн світу ще більше посилює економічну нерівність. Економічна криза, що виникла внаслідок пандемії COVID-19, значно ускладнила функціонування СОТ, змушуючи цю організацію вчасно реагувати на зміни, вживати заходів для пошуку балансу між принципами вільної торгівлі та іншими цінностями, такими як життя і здоров'я людей. У такому аспекті угоди СОТ відіграють важливу роль у регульованні міжнародної торгівлі медичними засобами та приладами. Відповідно до Резолюції Генеральної Асамблеї ООН «70/1 Трансформація нашого світу: порядок денний сталого розвитку до 2030 року» міжнародна торгівля є механізмом реалізації та активізації глобальних партнерських відносин. Універсальна, така, що ґрунтується на правах, відкрита, недискримінаційна та справедлива багатостороння торгова система є найкращою моделлю для просування торгівлі між країнами-членами та може сприяти економічному зростанню і просуванню країн, що розвиваються. Шляхом прозорих, недискримінаційних і справедливих правил регулювання торгівлі, сприяння експорту країнами, що розвиваються, безмитного та безквотного доступу до ринків найменш розвинутих країн торгівля повинна сприяти розвитку, екологічній стійкості та економічному зростанню².

Сьогодні регулювання міжнародної торгівлі здійснюється через систему угод СОТ. СОТ визнає, що охорона здоров'я є законною метою політики, і передбачає правило про виняток, яке міститься в більшості торговельних угод, що дозволяє країнам-членам запроваджувати заходи, пов'язані зі здоров'ям, за умови, що вони вважаються необхідними для захисту здоров'я та безпеки людини і навколишнього середовища та не запроваджені як бар'єр для торгівлі [15]. Правила СОТ дозволяють країнам-членам уживати заходів щодо охорони здоров'я та безпеки своїх громадян,

¹ Там само.

² Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року : Резолюція Ген. Асамблеї ООН від 25.09.2015 // United Nations in Ukraine : сайт. URL: <http://sdg.org.ua/ua/resources-2/344-2030-2015> (дата звернення: 22.02.2020).

зокрема це Генеральна угода про тарифи та торгівлю (ГАТТ 1947)¹, Генеральна угода про торгівлю послугами², Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності³, Угода про застосування санітарних та фітосанітарних заходів (Угода СФС)⁴, Угода про технічні бар'єри в торгівлі (Угода про ТБТ)⁵.

Одним із ключових правил, що впливають на експорт, є стаття XI Генеральної угоди про тарифи та торгівлю (ГАТТ 1947): про загальну ліквідацію кількісних обмежень, яка визначає, що «ніякі заборони чи обмеження, крім мит, податків, чи інших зборів, чи то у формі квот, імпорتنих або експортних ліцензій чи інших заходів, не повинні встановлюватися або застосовуватися будь-якою стороною щодо імпорту будь-якого товару, який походить з території будь-якої іншої сторони, або щодо експорту чи продажу на експорт будь-якого товару, призначеного для ввезення на територію будь-якої іншої сторони». Деякі винятки з цієї загальної заборони допускаються відповідно до статті XI ГАТТ. Зокрема, було дозволено тимчасові заборони чи обмеження експорту, які тимчасово застосовуються з метою попередження чи послаблення критичного дефіциту харчових продуктів або інших товарів, що мають вагомe значення для експортуючої сторони⁶.

¹ Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947) : від 30.10.1947 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_264 (дата звернення: 22.02.2020).

² Генеральна угода про торгівлю послугами : від 15.04.1994 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_017 (дата звернення: 22.02.2020).

³ Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності : від 15.04.1994 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018 (дата звернення: 22.02.2020).

⁴ Угода про застосування санітарних і фітосанітарних заходів : від 15.04.1994 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_006 (дата звернення: 22.02.2020).

⁵ Угода про технічні бар'єри в торгівлі : від 15.04.1994 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_008 (дата звернення: 22.02.2020).

⁶ Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947) : від 30.10.1947 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_264 (дата звернення: 22.02.2020).

Стаття XX містить виняток із цих зобов'язань щодо вжитих дій, «необхідних для захисту людини ... життя чи здоров'я», за умови, що «такі заходи не застосовуються таким чином, що є засобом свавільної чи невиправданої дискримінації між країнами, там, де переважають однакові умови, або приховане обмеження міжнародної торгівлі...»⁷.

Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності також збільшує гнучкість для забезпечення доступності медичних засобів для громадян. Серед інших інструментів уряду можуть застосовувати відповідно до СОТ механізм примусового ліцензування у випадках, коли патентовані медичні засоби чи прилади є недоступними, здійснюють експорт інноваційних медичних засобів до країн, які не мають власних потужностей для їх виробництва, або в яких недостатньо потужностей для задоволення власних потреб охорони здоров'я⁸. Угода про застосування санітарних та фітосанітарних заходів установлює, що члени організації мають право обмежувати торгівлю, вживаючи заходів, необхідних для захисту життя чи здоров'я людей, тварин або рослин. Ці заходи слід застосовувати лише тією мірою, яка є необхідною для досягнення поставлених цілей і має ґрунтуватися на наукових принципах та підтримуватися науковими доказами. У ситуаціях, коли відповідних наукових доказів недостатньо, члени можуть тимчасово вживати заходів на підставі наявної відповідної інформації⁹. Угоди про технічні бар'єри в торгівлі мають на меті забезпечити, щоб технічні регламенти, стандарти та процедури оцінювання відповідності були недискримінаційними та не створювали зайвих перешкод для торгівлі. Водночас ця угода визнає право членів СОТ здійснювати заходи для досягнення законних цілей політики, такі як захист здоров'я та безпеки людини¹⁰.

⁷ Там само.

⁸ Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності : від 15.04.1994 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018 (дата звернення: 22.02.2020).

⁹ Угода про застосування санітарних і фітосанітарних заходів : від 15.04.1994 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_006 (дата звернення: 22.02.2020).

¹⁰ Угода про технічні бар'єри в торгівлі : від 15.04.1994 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_008 (дата звернення: 22.02.2020).

Усі ці угоди вимагають від членів СОТ повідомляти інших про будь-які нові або змінені вимоги, що впливають на торгівлю, та відповідати на запити щодо інформації про нові або існуючі заходи. Крім того, ці заходи повинні застосовуватися таким чином, щоб не було дискримінації між членами СОТ і не було замаскованих обмежень міжнародної торгівлі.

Аналіз угод СОТ дозволяє зробити висновок, що ці норми не перешкоджають скасуванню експортних обмежень, жодних субсидій не надається для збільшення глобальної пропозиції медичних засобів і приладів, необхідних для реагування на пандемію COVID-19. Не дивлячись на всі виклики, сьогодні СОТ залишається ефективним регулятором міжнародної торгівлі й повинна вжити всіх заходів для подальшого забезпечення стабільного функціонування системи міжнародних торговельних зв'язків, лібералізації міжнародної торгівлі, забезпечення прозорості торговельних процедур та скасування торговельних обмежень.

Поряд із цим існує низка інших важливих питань: чи можна скасувати тарифи на медичні поставки, чи можна зняти експортні обмеження на цю продукцію, якщо їх уже накладено, та усунути, якщо вони вже існують, та чи потрібні субсидії для стимулювання необхідної виробничої та економічної діяльності? Прогрес у відповіді на ці питання є помітно повільним. Якщо треба відповідати на ці запитання, слід нагадати всім розвиненим країнам, що пандемія COVID-19 є викликом для суспільств у всьому світі, а це означає, що всі несуть спільну відповідальність.

Першим пріоритетом, очевидно, є боротьба з цією пандемією, яка вимагає прозорого, міцного, скоординованого, масштабного та науково обґрунтованого глобального реагування в дусі солідарності [16]. Замість того щоб обмежувати міжнародну торгівлю медичними засобами, навпаки, необхідно глобально співпрацювати навколо розгортання рятувальних медичних товарів, публічно зобов'язати всі країни не виконувати заборони експорту або обмеження відповідних медичних товарів або скасувати наявні заборони на експорт медичних препаратів, необхідних для боротьби з коронавірусом [17].

Коронавірусна криза висвітлила необхідність удосконалення охорони здоров'я населення, уникаючи порушень вільного переміщення людей та доставки товарів [18]. Уряди повинні розвивати стимули для збільшення виробництва у промисловості. Це охоплює зменшення обмежень на вивезення медичних

засобів та приладів і розповсюдження такої продукції. Як приклад, можна спостерігати, як Європейська Комісія намагається допомогти галузі вирішити нагальну потребу в охороні здоров'я під час пандемії. У Рекомендації Комісії (ЄС) № 2020/403 щодо оцінювання відповідності та процедур нагляду за ринком у контексті загрози COVID-19 Європейська Комісія звернулася до Європейського комітету зі стандартизації (CEN) та Європейського комітету з електротехнічної стандартизації (CENELEC) з метою забезпечити низку європейських стандартів для деяких лікарських засобів та засобів індивідуального захисту¹.

Об'єднання на глобальному рівні всіх заходів та міжнародна співпраця мають важливе значення для подолання впливу на вірус COVID-19 на здоров'я та економіку. Глобальне співробітництво – це єдиний спосіб, коли країни можуть звести до мінімуму зриви, які створила пандемія COVID-19.

Другий пріоритет – це контроль за всіма торговими заходами, які країни вжили у відповідь на спалах COVID-19. Для реалізації цієї мети слід регулювати проведення політики щодо медичного постачання, пов'язанного з COVID-19: міжнародна торгівля медичними засобами та приладами повинна бути прозорою та узгодженою, тобто зосереджуватися на співпраці й не завдавати шкоди. СОТ, Департаментом ООН з економічних та соціальних питань та Міжнародним торговельним центром створено веб-сторінку «ePing», яка дозволяє користувачам отримувати щоденні та щотижневі інформаційні сповіщення про нові санітарні та фітосанітарні (SPS) інформації або технічні бар'єри для торгівлі (ТБТ), ділитися інформацією про потреби в продуктах, використовуючи дані, зібрані СОТ.

Члени СОТ, як правило, зобов'язані інформувати один одного, коли планують змінити вимоги до товару, та надають можливість іншим членам коментувати ці вимоги. Вони роблять це, подаючи на двох сторінках інформаційний лист щодо регламенту з інформацією про охоплені товари, стислий підсумок регламенту і термін надання коментарів. Ці інформаційні листи, що називаються SPS або ТБТ-повідомленнями, надсилаються користувачам

¹ Commission Implementing Regulation (EU) 2020/402 making the exportation of certain products subject to the production of an export authorization // Official Journal of the European Union : сайт. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:L:2020:0771:FULL&from=EN> (дата звернення: 20.02.2020).

ePing відповідно до їх інтересів. На сьогодні існує понад 63 000 сповіщень [19].

Висновки

Пандемія COVID-19 підкреслила необхідність посилення співпраці та зусиль для зменшення бар'єрів у міжнародній торгівлі. Це є важливим, адже сприятиме послабленню тих наразі непередбачуваних економічних і торговельних наслідків, які, безумовно, природно виникнуть у результаті спалаху пандемії COVID-19. Внутрішня політика повинна підтримуватися міжнародною співпрацею, що має важливе значення для подолання пандемії та збільшення шансів на швидке відновлення.

Людські витрати на пандемію COVID-19 вже є незмірними, і всі країни повинні спільно

працювати над захистом людей та обмеженням економічних збитків. У межах глобальної співпраці країни повинні взяти на себе зобов'язання вжити всіх необхідних заходів у галузі охорони здоров'я та прагнути забезпечити належне фінансування для стримування пандемії та захисту людей, продовжувати спільну роботу для сприяння міжнародній торгівлі та координації заходів реагування таким чином, щоб уникнути зайвого втручання у міжнародний трафік і торгівлю. Усі країни повинні працювати над забезпеченням потоку життєво необхідних медичних засобів і приладів та над усуненням перебоїв у глобальних мережах поставок, підтримкою здоров'я та добробуту всіх людей.

Список бібліографічних посилань

1. Азаров О. М. Правове регулювання міжнародної торгівлі в системі ГАТТ/СОР (інституційні засади) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11. Київ, 2002. 173 с.
2. Чибісов Д. М. Охорона прав інтелектуальної власності в рамках Світової організації торгівлі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11. Одеса, 2017. 21 с.
3. Локшина Ю. В. Правове регулювання засобів захисту торгівлі в Європейському Союзі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11. Київ, 2019. 22 с.
4. Міжнародна торгівля : підручник / за ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової, М. І. Барановської. 4-ге вид. Київ : Центр учб. літ., 2010. 441 с.
5. Trilla A. One world, one health: The novel coronavirus COVID-19 Epidemic. *Medicina Clínica*. 2020. Vol. 154, Iss. 5. Pp. 175–177. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.medcle.2020.02.001>.
6. Tackling coronavirus (COVID-19). Contributing to a global effort // The Organization for Economic Co-operation and Development : сайт. URL: <http://www.oecd.org/coronavirus/en/>_(дата звернення: 20.02.2020).
7. Shortage of personal protective equipment endangering health workers worldwide // World Health Organization : сайт. URL: <https://www.who.int/news-room/detail/03-03-2020-shortage-of-personal-protective-equipment-endangering-health-workers-worldwide> (дата звернення: 20.02.2020).
8. Medical Devices and Equipment: Competitive Conditions Affecting U.S. Trade in Japan and Other Principal Foreign Markets / United States International Trade Commission. Washington, 2007. 180 p. URL: <https://www.usitc.gov/publications/332/pub3909.pdf> (дата звернення: 20.02.2020).
9. US and Switzerland: main EU trading partners for medicine Eurostat // Eurostat : сайт. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/DDN-20200403-1> (дата звернення: 20.02.2020).
10. Tackling COVID-19 Together // Global Trade Alert : сайт. URL: <https://www.globaltradealert.org/reports/51>_(дата звернення: 20.02.2020).
11. La COVID-19 et le commerce mondial // Organization Mondiale Du Commerce : сайт. URL: https://www.wto.org/french/tratop_f/covid19_f/covid19_f.htm (дата звернення: 20.02.2020).
12. Tackling Coronavirus: the trade policy dimension // Global Trade Alert : сайт. URL: <https://www.globaltradealert.org/reports/50>_(дата звернення: 20.02.2020).
13. Merve A. Demir, Sepil A. The effects of protectionist policies on international trade. *International Journal of Social Sciences*. 2017. Vol. 3, No. 2. Pp. 136–158. DOI: <https://doi.org/10.20319/pijss.2017.32.136158>.
14. Tackling COVID-19 Together // Global Trade Alert : сайт. URL: <https://www.globaltradealert.org/reports/51>_(дата звернення: 20.02.2020).
15. Friel S., Hattersley L., Townsend R. Trade Policy and Public Health. *Annual Review of Public Health*. 2015. Vol. 36. Pp. 325–344. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev-publhealth-031914-122739>.
16. Statement Extraordinary G20 Leaders' Summit Statement on COVID-19 // World Trade Organization : сайт. URL: https://www.wto.org/english/news_e/news20_e/dgra_26mar20_e.pdf (дата звернення: 20.02.2020).
17. Abbott F. M. The WTO Medicines Decision: World Pharmaceutical Trade and the Protection of Public Health. *The American Journal of International Law*. 2005. Vol. 99, No. 2. Pp. 317–358. DOI: <https://doi.org/10.2307/1562501>.

18. Gates B. Responding to Covid-19 – A Once-in-a-Century Pandemic? *New England Journal of Medicine*. 2020. No. 382. Pp. 1677–1679. DOI: <https://doi.org/10.1056/nejmp2003762>.

19. EPing – track product requirements in export markets : сайт. URL: <https://www.epingalert.org/en> (дата звернення: 20.02.2020).

Надійшла до редколегії 24.02.2020

ТЕРЕМЕЦКИЙ В. И., ДУЛИБА Е. В. РОЛЬ ВТО В РЕГУЛИРОВАНИИ МИРОВОЙ ТОРГОВЛИ МЕДИЦИНСКИМИ СРЕДСТВАМИ И ПРИБОРАМИ ВО ВРЕМЯ ПАНДЕМИИ COVID-19

Рассмотрены особенности международной торговли лекарственными средствами и приборами во время пандемии COVID-19. Проведен анализ экспорта медицинских средств и приборов в 2020 г. и изложены основные проблемы, существующие в этой сфере. Проанализированы соглашения ВТО, регулирующие международную торговлю лекарственными средствами и приборами, а также обоснована важность применения этих соглашений с целью урегулирования международной торговли. Выделены два основных приоритета международной торговой политики во время пандемии COVID-19.

Ключевые слова: международное право, международная торговля, соглашения ВТО, ВТО, медицинские средства и приборы.

TEREMETSKYI V. I., DULIBA YE. V. ROLE OF THE WTO IN REGULATING WORLD TRADE IN MEDICINAL PRODUCTS AND EQUIPMENT DURING THE COVID-19 PANDEMIC

Peculiarities of international trade in medicinal products and equipment during the COVID-19 pandemic are considered.

The purpose of the article is theoretical and methodological substantiation of the role of the WTO agreements within international trade in medicinal products and equipment during the COVID-19 pandemic, development of important priorities of international trade policy in this area.

The methodological basis of the article is a set of general and special research methods. In particular, the shortcomings of international trade in medicinal products and equipment in 2020 were identified by using the logical and semantic method.

The export of medical equipment and devices in 2020 is analyzed and the main problems that exist in this area are outlined. The WTO agreements regulating international trade in medicinal products and equipment are analyzed.

It is stated that the WTO is an effective regulator of international trade and should take all measures to further provision of stable functioning of the system of international trade relations, liberalization of international trade, ensuring transparency of trade procedures and the abolition of trade restrictions.

It is concluded that the COVID-19 pandemic stressed the strengthening of cooperation and efforts to reduce barriers to international trade. Global integration of all activities and international cooperation are important to overcome the impact of the COVID-19 virus on the health and economic.

It is emphasized that aspects of the settlement of trade disputes related to the export of medical equipment and devices during the COVID-19 pandemic can be considered as a perspective area of further research.

Key words: medical equipment and devices, international law, international trade, export, WTO agreements, WTO.